

POMORSKA LIGA ZADANIOWA ZDOLNI Z POMORZA

Konkurs dla uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej województwa pomorskiego
w roku szkolnym 2019/2020

Etap II - powiatowy

Przedmiot: CHEMIA

Przed przystąpieniem do rozwiązywania zadań zapoznaj się z instrukcją

INSTRUKCJA:

1. Rozwiązując wszystkie zadania:
  - odpowiedzi zapisz maksymalnie na 6 stronach A4, stosując czcionkę Times New Roman o wielkości 12;
  - odpowiedź prześlij w dwóch plikach: w formacie DOC lub DOCX oraz ten sam plik zapisany w formacie PDF;
  - pliki z rozwiązaniami swoich zadań podpisz: **Nazwisko_Imię_Miejscowość**
  - pracuj samodzielnie;
  - pisz konkretnie, zwięźle i na temat;
  - postaraj się, żeby Twoje rozwiązania były oryginalne.
2. Za rozwiązanie pięciu zadań możesz uzyskać maksymalnie 50 punktów:
  - za każde poprawnie rozwiązane zadanie możesz maksymalnie dostać 10 punktów;
  - zadania od 1 do 4 są podzielone na 5 podpunktów, za każdy poprawnie rozwiązany podpunkt możesz otrzymać maksymalnie 2 punkty, co w sumie da Ci maksymalny możliwy wynik za zadanie, czyli 10 punktów.
3. Kryteria oceniania dotyczące wszystkich zadań:
  - zgodność z poleceniem lub tematem;
  - poprawność pracy pod względem merytorycznym (rzeczowym);
  - spójność wypowiedzi i logiczny układ treści;
  - przejrzystość i estetyka wykonania.

Prace rozwiązane niezgodnie z powyższą instrukcją nie zostaną sprawdzone.

Życzymy powodzenia!

Zadanie 1. Podpunkt E (0 – 2 pkt)

Podaj nazwy drobin I i J oraz napisz równanie reakcji nr 7. Następnie dla związku G wykonaj analogiczną reakcję do reakcji nr 7 lecz zapisz ją w dwóch etapach, każdorazowo podpisując otrzymane produkty.

Zadanie 2. (0 – 10 pkt)

Izotopy promieniotwórcze są to odmiany pierwiastków, których jądra atomów są niestabilne i samorzutnie ulegają przemianie promieniotwórczej.

Izotopy promieniotwórcze charakteryzuje czas połowicznego rozpadu, to znaczy średni czas, po którym połowa jąder danego pierwiastka ulegnie przemianie.

Zadanie 2. Podpunkt A (0 – 2 pkt)

Katastrofa w Czarnobylskiej Elektrowni Jądrowej miała miejsce 26 kwietnia 1986 roku. W wyniku przegrzania rdzenia reaktora doszło do wybuchu wodoru i do rozprzestrzeniania się substancji promieniotwórczych m.in. cezu, strontu, jodu, plutonu, ameryku. Po 24 dniach podjęto decyzję odnośnie budowy sarkofagu, który miałby ograniczyć skażenie i zabezpieczyć zniszczony wybuchem blok czwarty reaktora. Okres połowicznego rozpadu dla cezu – 137 i strontu – 90 wynoszą około 30 lat.

Wykorzystując dostępną literaturę, oblicz ile procent promieniotwórczego izotopu jodu – 131 uległo rozpadowi po 24 dniach, oraz ile dni musiałoby upłynąć aby tego promieniotwórczego jodu pozostało jedynie 0,05% z ilości początkowej?

Zadanie 2. Podpunkt B (0 – 2 pkt)

W związku z katastrofą w Czarnobylskiej Elektrowni Jądrowej pacjentowi podano związek, który zawierał 150 μg izotopu jodu – 131. Narysuj wykres przedstawiający zmiany masy tego izotopu w ciągu 40 dni od podania związku. Następnie odczytaj masę izotopu, która pozostała po 32 dniach. Potrzebne dane znajdziesz w dostępnej literaturze.

Zadanie 2. Podpunkt C (0 – 2 pkt)

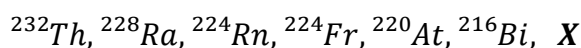
Czas połowicznego rozpadu pewnego pierwiastka promieniotwórczego wynosi 1,9 dnia. Wiedząc, że w pojemniku znajduje się 900 mg tego pierwiastka oblicz, jaki procent początkowej masy izotopu ulegnie rozpadowi po 13,3 dniach? Wynik podaj z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.

Zadanie 2. Podpunkt D (0 – 2 pkt)

Jądro polonu – 212 uległo 10 rozpadom promieniotwórczym, w tym 4 α i 6 β^- . Ustal jakie jądro było produktem serii tych rozpadów? Podaj cząstki wchodzące w skład otrzymanego jądra.

Zadanie 2. Podpunkt E (0 – 2 pkt)

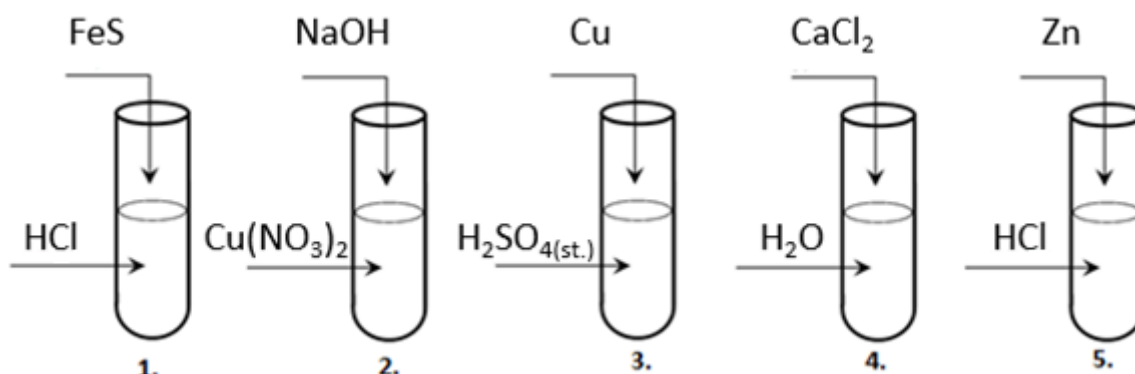
Dany jest szereg promieniotwórczy:

Określ pierwiastek X, który będzie siódmym członem w szeregu i uzasadnij swój wybór.

Zadanie 3. (0 – 10 pkt)

Uczeń przeprowadził doświadczenia, które ilustruje poniższy rysunek:

Zadanie 3. Podpunkt A (0 – 2 pkt)

Do znajdującego się w probówce 1 kwasu chlorowodorowego dodano 22 g siarczku żelaza (II). Reakcja przebiegła z 80% wydajnością. Ile cm^3 siarkowodoru otrzymano w przeliczeniu na warunki normalne?

Zadanie 3. Podpunkt B (0 – 2 pkt)

Napisz równanie reakcji w postaci cząsteczkowej przebiegającej w probówce 2 oraz napisz obserwacje z przeprowadzonego doświadczenia.

Zadanie 3. Podpunkt C (0 – 2 pkt)

W których probówkach wydziela się gazowy produkt? Zapisz równania tych reakcji i podaj nazwy systematyczne gazowych produktów.

Zadanie 3. Podpunkt D (0 – 2 pkt)

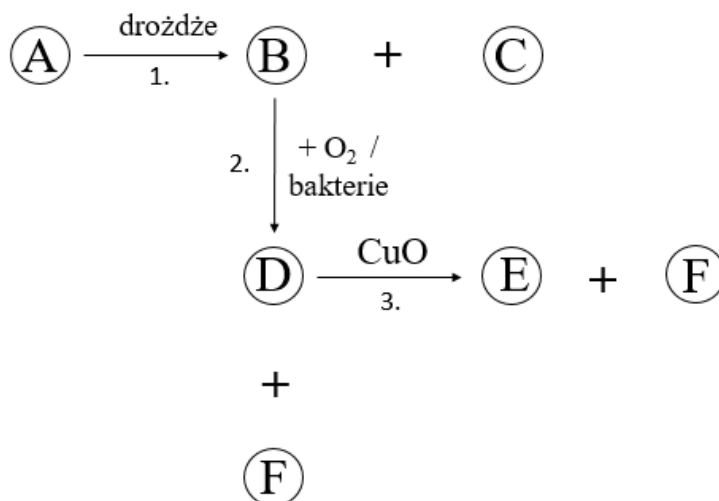
Oblicz stężenie molowe roztworu otrzymanego w probówce 4 o gęstości $1,5 \text{ g/cm}^3$, otrzymanego przez rozpuszczenie $22,2 \text{ g}$ chlorku wapnia w $0,15 \text{ dm}^3$ wody. Wynik podaj z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.

Zadanie 3. Podpunkt E (0 – 2 pkt)

Ile gramów roztworu otrzymanego w probówce 5, o stężeniu $0,2 \text{ mol/dm}^3$ i gęstości $2,91 \text{ g/cm}^3$ należy zmieszać z wodą, aby otrzymać 150 cm^3 $0,1 \text{ mol/dm}^3$ roztworu? Wynik podaj z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.

Zadanie 4. (0 – 10 pkt)

Przeanalizuj poniższy chemograf:

A- cukier prosty, w którego cząsteczce stosunek masowy atomów pierwiastków wchodzących w jego skład wynosi 1:2:1,

C- związek nieorganiczny, który można wykryć za pomocą wody wapiennej.

Zadanie 4. Podpunkt A (0 – 2 pkt)

Napisz w postaci cząsteczkowej równania reakcji nr 1 i 2.

Zadanie 4. Podpunkt B (0 – 2 pkt)

W reakcji 3 z 40 g związku D, otrzymano 45,4 g związku E. Oblicz wydajność tej reakcji. Wynik podaj z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.

Zadanie 4. Podpunkt C (0 – 2 pkt)

Zapisz inny przykład reakcji, w której z substancji A można otrzymać substancję C. Podaj nazwę tego procesu oraz procesu odwrotnego do tej reakcji.

Zadanie 4. Podpunkt D (0 – 2 pkt)

Napisz dwa inne procesy fermentacji, jakim ulega związek A. Podaj nazwę procesu, jakiemu towarzyszą dane fermentacje.

Zadanie 4. Podpunkt E (0 – 2 pkt)

Napisz równanie reakcji związku D z alkoholem metylowym w obecności stężonego kwasu siarkowego(VI). Podaj nazwę systematyczną otrzymanego związku organicznego, następnie podaj wzór półstrukturalny i nazwę systematyczną jego dowolnego izomeru.

Zadanie 5. (0 – 10 pkt)

Wskaźniki kwasowo –zasadowe to związki, które mają właściwość zmiany swojej barwy w zależności od pH roztworu, w którym się znajdują. Wykorzystuje się je do określania odczynu roztworu.

Barwnikami mającymi właściwości wskaźników są barwniki antocyjanowe (antocyjany) oraz betalainowe (betalainy). Antocyjany nadają zabarwienie wielu owocom (np. czarna jagoda, aronia), warzywom (np. czerwona kapusta), kwiatom (np. pelargonie, dalia, róże, fiołki i inne) oraz nasionom i liściom roślin. Ich stężenie w owocach wzrasta w miarę dojrzewania owocu. Antocyjany to barwniki roślinne o kolorze czerwonym, niebieskim lub fioletowym. Barwa antocyjanów zależy od pH środowiska, w jakim się one znajdują. Rośliny należące do rodzin komosowatych (np. komosa, burak, szpinak) zawierają swoją odrębną grupę barwników

zwanych barwnikami betalainowymi (betalainami). Obecność betalain w roślinie wyklucza obecność w nich antocyjanów. Betalainy dzieli się ze względu na ich strukturę na dwie grupy: czerwono-fioletowe betacyjany i żółte betaksantyny.

„Otaczający nas świat to roztwory o różnych odczynach”.

Udowodnij tą tezę, projektując doświadczenia z pięcioma różnymi naturalnymi wskaźnikami kwasowo – zasadowymi np. z sokiem z buraka. W tym celu:

- wymień po jednym wybranym przez Ciebie związku znajdującym się w domu, którego roztwór ma odczyn kwasowy, obojętny i zasadowy, następnie zbadaj te związki wybranymi przez Ciebie wskaźnikami;
- napisz obserwacje i wnioski z przeprowadzonego eksperymentu (do pięciu wybranych wskaźników);
- udokumentuj doświadczenia 5 fotografiami (po jednym dla każdego wskaźnika).